

Оксьом Павло

ORCID 0000-0001-7959-2405

Кандидат наук з фізичного виховання та спорту,
доцент кафедри хореографії і спортивних дисциплін,
Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
(Суми, Україна) E-mail: oksiom@i.ua

Шумаков Олег

ORCID 0000-0002-4801-0967

Старший викладач кафедри громадського здоров'я
та медико-біологічних основ фізичної культури,
Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
(Суми, Україна), E-mail: ovshumakov@ukr.net

СТАН ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Даним дослідженням було виявлено та описано проблеми викладання навчальної дисципліни «Фізичне виховання» на сучасному етапі функціонування закладів вищої освіти України в умовах воєнного стану. Проблема викладання фізичного виховання у закладах вищої освіти на сучасному етапі має надзвичайно важливе значення, адже у складний період війни як ніколи важливими є здоров'я, фізична підготовленість та фізична працездатність студентської молоді. У цьому полягає важливе стратегічне значення фізичного виховання і залежить рівень обороноздатності країни.

Мета дослідження – вивчити та проаналізувати стан фізичного виховання у вищих закладах освіти України на сучасному етапі в умовах війни.

Методологічною основою даного наукового дослідження є використання системного та особистісно-орієнтованого підходів для аналізу науково-методичних джерел та нормативно-правових актів, що забезпечують здійснення навчального процесу з фізичного виховання і фізкультурно-оздоровчої діяльності студентів вищих закладів освіти України. У роботі було проведено багаторівневий системний аналіз науково-методичної літератури, що ґрунтується на наступних рівнях пізнання: філософський, загально-науковий, частково-науковий, конкретно-науковий.

Наукова новизна. На базі аналізу науково-методичної, спеціальної та нормативно-правової літератури з теми дослідження було описано сучасний стан фізичного виховання та виявлені основні проблеми фізичного виховання у закладах вищої освіти України в умовах воєнного стану.

Висновки. Дослідження стану фізичного виховання у закладах вищої освіти України на сучасному етапі в умовах воєнного стану виявило ряд серйозних проблем: погіршення нормативно-правової бази фізичного виховання призвело до великої кількості протиріч, що негативно впливає на рівень здоров'я студентів; викладання навчальної дисципліни «Фізичне виховання», що здійснюється у більшості закладів вищої освіти лише на першому курсі навчання не забезпечує всебічний розвиток особистості, формування здорового способу життя, а також не сприяє безперервності та послідовності занять фізичним вихованням протягом всього періоду навчання. А отже, не виконуються головні засади формування державної політики у сфері фізичної культури та спорту; дистанційний та змішаний формат навчання сприяв гіподинамії та негативно вплинув на рівень рухової активності, фізичної підготовленості і здоров'я студентів закладів вищої освіти України; досвід впровадження дистанційного навчання з фізичного виховання для викладачів та студентів не можна назвати вдалим через неготовність окремих учасників освітнього процесу до змін, що викликані безпековою ситуацією; посилились негативні тенденції слабкої мотивації студентів до занять з фізичного виховання; залишкове відношення до фізичного виховання з боку окремих керівників закладів вищої освіти демотивує учасників освітнього процесу. Часто спостерігається відношення до фізичного виховання як до чогось другорядного, ігнорування нормативно-правових актів, скорочення навчальних годин фізичного виховання на користь інших навчальних дисциплін, скорочення кадрів та недостатнє фінансування фізкультурно-оздоровчих заходів; доводиться констатувати недостатньо високий рівень інтересу студентської молоді до фізичної культури та спорту.

Ключові слова: нормативно-правові акти, студенти, фізичне виховання, дистанційне навчання, здоров'я.

Постановка проблеми. Фізична культура у будь-якому суспільстві і в будь-якому історичному періоді завжди відігравала найважливішу роль для членів суспільства. Адже здоров'я, фізична підготовленість, фізична працездатність завжди були визначними для сучасної людини. Ще більшої актуальності та значимості проблема формування здоров'я, фізичної підготовленості та фізичної працездатності студентської молоді набуває у складний період воєнного стану. Причини проблем, пов'язаних з недостатньою увагою, а інколи і негативним ставленням по відношенню до «Фізичного виховання» як навчальної дисципліни потребують ґрунтовного вивчення науковою спільнотою.

Проблема стану фізичного виховання у закладах вищої освіти на сучасному етапі має надзвичайно важливе значення, адже в складний період війни як ніколи важливими є здоров'я, фізична підготовленість та фізична працездатність студентської молоді. У цьому полягає також визначальне стратегічне значення фізичного виховання та залежить рівень обороноздатності країни.

Крім того, вже давно назріло впровадження нових підходів до системи фізичного виховання студентської молоді. Традиційні форми проведення занять з фізичного виховання у закладах вищої освіти України виявились застарілими і потребують модернізації, науковці називають дану ситуацію «катастрофічною» і вважають, що «сучасна система фізичного виховання перебуває в занепаді» та потребує негайних та рішучих змін [2; 3; 4; 5].

Також необхідно відзначити, що в останні 3 роки, у важких умовах воєнного стану переважна більшість студентів закладів вищої освіти України вимушені вивчати суто практичну навчальну дисципліну «Фізичне виховання» у дистанційному та змішаному форматі, що на наш погляд негативно відзначилось на рівні засвоєння навчального матеріалу і в цілому не сприяє вирішенню завдань навчальної дисципліни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сучасному етапі фізичне виховання у закладах вищої освіти України не є досконалим через низку об'єктивних причин. Науковцями, викладачами вищої школи, тренерами вивчаються нагальні проблеми та ведеться активний пошук ефективних засобів і методів фізичного виховання студентів. Проблемам стану фізичного виховання у закладах вищої освіти України були присвячені дослідження Т. Круцевич, Н. Пангелової; М. Кожокар, М. Осадець, С. Первухіної; Ю. Шкрєбтія; П. Оксьома, Л. Бережною; Н. Гавришко; А. Панчук, І. Панчук, Т. Бутенко, А. Кашуби; О. Філоненко та ін. Не дивлячись на значну увагу вчених до проблеми сучасного стану фізичного виховання студентської молоді, на наш погляд недостатньо висвітленим залишається актуальне питання викладання фізичного виховання у студентів закладів вищої освіти в умовах війни.

Мета дослідження – вивчити та проаналізувати сучасний стан фізичного виховання у закладах вищої освіти України на сучасному етапі в умовах війни.

Методологічною основою даного наукового дослідження є використання системного та особистісно-орієнтованого підходів для аналізу науково-методичних джерел та нормативно-правових актів, що забезпечують здійснення навчального процесу з фізичного виховання і фізкультурно-оздоровчої діяльності студентів вищих закладів освіти України. У роботі було проведено багаторівневий системний аналіз науково-методичної літератури, що ґрунтується на наступних рівнях пізнання: філософський, загально-науковий, частково-науковий, конкретно-науковий.

Методи дослідження: вивчення та аналіз наукових публікацій і нормативно-правових актів з теми дослідження, інтерпретація його результатів, узагальнення.

Наукова новизна. На базі аналізу науково-методичної, спеціальної та нормативно-правової літератури з теми дослідження було описано сучасний стан фізичного виховання та виявлені основні проблеми фізичного виховання у закладах вищої освіти України в умовах воєнного стану.

Результати дослідження. Система фізичного виховання у закладах вищої освіти України базується на ряді важливих нормативно-правових актах: Конституції України, Законі України «Про освіту», Законі України «Про вищу освіту», Законі України «Про фізичну культуру і спорт», Державній національній програмі «Освіта» («Україна XXI століття») та ін. Важливим є те, що у закладах вищої освіти України фізичне виховання є важливою частиною загальної культури майбутнього фахівця та засобом формування його особистості у сучасних умовах [6; 7; 8; 9].

Приділяючи значну увагу фізичному вихованню студентів закладів вищої освіти України, держава завжди відзначала важливу роль, яке відігравало фізичне виховання у формуванні особистості, трудовій діяльності, проведенні активного відпочинку та дозвілля, зміцненні здоров'я, військово-патріотичному вихованню та підготовці до захисту суверенітету та територіальної цілісності своєї Вітчизни [6; 8; 9; 10].

У статті 4 Закону України «Про фізичну культуру і спорт» описуються засади державної політики у сфері фізичної культури та спорту. Зазначено, що державна політика у сфері фізичної культури та спорту спрямована сприяти безперервності та послідовності занять фізичною культурою та спортом громадян різних вікових груп [9]. Разом з тим доводиться констатувати, що у більшості закладів вищої освіти України викладання навчальної дисципліни «Фізичне виховання» перебуває в кризовому стані, адже різко скорочено кількість навчальних годин і освітній процес здійснюється тільки на I курсі навчання та не виконуються основні засади державної політики у галузі фізичного виховання. Адже позбавивши студентів 2, 3, 4 курсів навчальних занять з фізичного виховання не зрозуміло яким чином у закладах вищої освіти забезпечується всебічний розвиток особистості, формується здоровий спосіб життя, а також іде сприяння безперервності та послідовності занять фізичним вихованням протягом всього періоду навчання. Скорочення згаданої кількості навчальних годин з фізичного виховання разом із скороченням кількості

штатних посад викладачів та спортивних секцій у вищому закладі освіти в кінцевому результаті негативно впливає на показники рухової активності, фізичної підготовленості та здоров'я студентської молоді.

У останні роки доводиться констатувати, що під час переходу системи освіти України до європейського освітнього простору, стара вітчизняна система фізичного виховання вже не працює, так як раніше, а нові інноваційні підходи, ще не набрали обертів та необхідної потужності. На цьому фоні погіршення нормативно-правової бази з фізичного виховання призвело до великої кількості протиріч, що негативно впливає на рівень здоров'я студентів.

На превеликий жаль, доводиться стверджувати, що існуюча система фізичного виховання у закладах вищої освіти України від 07 лютого 2020 року безпосередньо регулюється лише Листом МОН України № 1/9-454 від 25.09.2015 р. «Щодо організації фізичного виховання у вищих навчальних закладах», де були надані рекомендації щодо організації фізичного виховання у вищих закладах освіти України згідно з додатком [10]. Негативним є те, що уже декілька років відсутні прямі директиви МОН України у вигляді відповідних наказів, що обов'язкові до виконання. Листи, інструкції МОН не є нормативно-правовими актами, що є обов'язковим до виконання і заклади вищої освіти намагаються вирішити питання фізичного виховання студентів по-своєму, у межах своїх уявлень та можливостей реалізації, спираючись на автономію свого навчального закладу.

Згідно Постанови Кабінету Міністрів України від 09.12.2015 р. № 1045 «Про затвердження Порядку проведення щорічного оцінювання фізичної підготовленості населення України» [7], починаючи з травня 2017 р. щорічно проводилося це оцінювання. Але в умовах воєнного стану, враховуючи дистанційний та змішаний формат навчання та у зв'язку із відсутністю викладання фізичного виховання у студентів 2, 3, 4 курсів навчання не зрозумілим є те, як реалізовувати цю Постанову та проводити підготовку студентів 1-4 курсів навчання до тестування.

Перші серйозні проблеми системи фізичного виховання в Україні стали помітні вже під час пандемії COVID-19 і продовжуються під час воєнного стану. Адже і викладачі, і студенти змушені здійснювати навчальний процес у дистанційному форматі, широко використовувати сучасні інформаційні технології. У цьому контексті, слід відзначити, що широке впровадження у навчальний процес новітніх інформаційних технологій негативним чином вплинуло на рівень рухової активності студентської молоді, погіршилось самопочуття, фізична підготовленість, а в руховому режимі студентів все більше часу почала займати гіподинамія [1]. Для боротьби з малорухомим способом життя студентів, що має місце при дистанційному та змішаному форматах навчання необхідно звернути увагу на раціональну організацію занять та самостійну роботу студентів з фізичного виховання.

Для суто практичної дисципліни, якою є «Фізичне виховання» досвід впровадження дистанційної форми навчання не можна назвати зовсім успішним та позитивним, адже ні викладачі, ні студенти не були повністю готовими до такого формату і тому кожен учасник освітнього процесу змушений був при звичаїтися та сам знаходити і реалізовувати найбільш зручні підходи для вирішення цієї ситуації. У цьому контексті важливими для викладачів та студентів стало вміння швидко вчитися та підвищилось значення самостійних форм роботи з фізичної культури та спорту.

Наступною проблемою, яку ми побачили при організації дистанційної форми занять з фізичного виховання є обмеженість можливості стимуляції студентів до занять з фізичного виховання. Цей аспект в першу чергу пояснюється обмеженням особистого контакту зі студентами під час дистанційного навчання та обмеженими можливостями мотивації студентів у такому форматі навчання. Крім того, безпекова ситуація на території України в умовах воєнного стану не сприяє проведенню змагань, тренувань та різноманітних спортивно-оздоровчих заходів, які сприяли б мотивації студентської молоді до регулярних занять фізичною культурою та спортом.

Серед проблем, що демотивують учасників навчального процесу важливо виділити проблему залишкового відношення до фізичної культури та спорту. Адже серед багатьох керівників закладів вищої освіти доводиться спостерігати відношення до фізичного виховання як до чогось другорядного, нікому не потрібного. Звідси бачимо і ігнорування нормативно-правових актів, скорочення навчальних годин фізичного виховання на користь інших навчальних дисциплін, скорочення кадрів та недостатнє фінансування фізкультурно-оздоровчих заходів.

Ряд авторів відзначають важливу проблему низького інтересу сучасної студентської молоді до занять з фізичної культури та спорту. Причому підґрунтям до такого ставлення до фізичної культури та спорту вбачаються прогалини у вихованні у попередніх навчальних закладах: школах, гімназіях, коледжах, а також відсутність традицій спортивного виховання у сім'ї [5].

Висновки. Підводячи підсумки та розуміючи складні часи не тільки для фізичного виховання у закладах вищої освіти України, а і для держави в цілому, констатуємо проблеми викладання навчальної дисципліни «Фізичне виховання», що виникли в умовах воєнного стану:

1) Стан викладання навчальної дисципліни «Фізичне виховання» у ЗВО України можна назвати катастрофічним.

2) Дослідження стану фізичного виховання у закладах вищої освіти України в умовах воєнного стану дозволило виявити ряд серйозних проблем:

– погіршення нормативно-правової бази фізичного виховання призвело до великої кількості протиріч, що негативно впливає на рівень здоров'я студентів;

– викладання навчальної дисципліни «Фізичне виховання», що здійснюється у більшості закладів вищої освіти лише на I курсі навчання не забезпечує всебічний розвиток особистості, формування здорового способу життя, а також не сприяє безперервності та послідовності занять фізичним вихованням протягом всього періоду навчання, а отже, не виконуються головні засади формування державної політики у сфері фізичної культури та спорту;

– дистанційний та змішаний формат навчання сприяв гіподинамії та негативно вплинув на рівень рухової активності, фізичної підготовленості і здоров'я студентів вищих закладів освіти України;

– досвід впровадження дистанційного навчання з фізичного виховання для викладачів та студентів не можна назвати вдалим через неготовність окремих учасників освітнього процесу до змін, що викликані безпековою ситуацією;

– посилились негативні тенденції слабкої мотивації студентів до занять з фізичного виховання;

– залишкове відношення до фізичного виховання з боку окремих керівників закладів вищої освіти, що демотивує учасників освітнього процесу. Часто спостерігається відношення до фізичного виховання як до чогось другорядного, ігнорування нормативно-правових актів, скорочення навчальних годин фізичного виховання на користь інших навчальних дисциплін, скорочення кадрів та недостатнє фінансування фізкультурно-оздоровчих заходів;

– доводиться констатувати недостатньо високий рівень інтересу студентської молоді до фізичної культури та спорту.

3) Виявлені проблеми фізичного виховання на сучасному етапі потребують як від викладачів так і від здобувачів вищої освіти рішучих дій, адже ми разом є учасниками освітнього процесу і разом несемо відповідальність та повинні свідомо ставитись до змін та проблем у нашому житті.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у поступовому переході занять до очного формату та створенні нової, сучасної, вітчизняної системи фізичного виховання студентської молоді, що буде спрямована на виховання та оздоровлення підростаючого покоління як майбутнього нашої держави.

References

1. Гавришко С. Г. Сучасна система фізичного виховання у ЗВО. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). 2023. № 8 (168). С. 29–32.
Havryshko, S. H. (2023). Suchasna systema fizychnoho vykhovannia u ZVO [Modern system of physical education in secondary schools]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Dragomanova*. Serii 15: Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury (fyzyczna kultura i sport) – Scientific Journal of the National Pedagogical University named after M. P. Dragomanov. Series 15: Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports). 8 (168). 29–32. [in Ukrainian].
2. Круцевич Т., Пангелова Н. Сучасні тенденції щодо організації фізичного виховання у закладах вищої освіти. *Науково-практичний журнал «Спортивний вісник Придніпров'я»*. 2016. № 3. С. 109–114.
Krutsevych, T., Panhelova, N. (2016). Suchasni tendentsiyi shchodo orhanizatsiyi fizychnoho vykhovannya u zakladakh vyshchoyi osvity [Modern trends in the organization of physical education in institutions of higher education]. *Naukovo-praktychnyy zhurnal «Sportyvnyy visnyk Prydniprov'ya»* – Scientific and practical magazine «Sports Bulletin of the Dnieper Region». 3. 109–114. [in Ukrainian].
3. Круцевич Т., Саїнчук М., Підлетейчук Р. Причини політики девальвації фізичної підготовки в системі фізичного виховання в закладах освіти України. *Науково-практичний журнал «Спортивний вісник Придніпров'я»*. 2018. №1. С. 169–174.
Krutsevych, T., Sayinchuk, M., Pideteychuk, R. (2018). Prychyny polityky deval'vatsiyi fizychnoyi pidhotovky v systemi fizychnoho vykhovannya v zakladakh osvity Ukrayiny [Reasons for the policy of devaluation of physical training in the system of physical education in educational institutions of Ukraine]. *Naukovo-praktychnyy zhurnal «Sportyvnyy visnyk Prydniprov'ya»* – Scientific and practical magazine «Sports Bulletin of the Dnieper Region». 1. 169–174. [in Ukrainian].
4. Оксьом П. М., Азаренков В. М. Бережна Л. І. Сучасний стан та проблеми забезпечення викладання навчальної дисципліни «Фізичне виховання» у вищих закладах освіти України. *Збірник наукових праць Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Актуальні проблеми фізичного виховання різних верств населення»*. 2020. С. 119–130.
Oks'om, P. M., Azarenkov, V. M. Berezhna, L. I. (2020). Suchasnyy stan ta problemy zabezpechennya vykladannya navchal'noyi dystsypliny «Fyzyczne vykhovannya» u vyshchyykh zakladakh osvity Ukrayiny [The current state and problems of ensuring the teaching of the educational discipline «Physical education» in higher education institutions of Ukraine]. *Zbirnyk naukovykh prats' Vseukrayins'koyi naukovo-praktychnoyi internet-konferentsiyi «Aktual'ni problemy fizychnoho vykhovannya riznykh verstv naselennya»* – Collection of scientific papers of the All-Ukrainian scientific and practical internet conference «Actual problems of physical education of different population groups». 119–130. [in Ukrainian].

5. Панчук А., Панчук І., Бутенко Т., Кашуба А. Удосконалення системи фізичного виховання студентів ЗВО як педагогічна проблема. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету*. Серія: Педагогіка. 2020. № 2(25). С. 118–125.
Panchuk, A., Panchuk, I., Butenko, T., Kashuba, A. (2020). Udoskonalennia systemy fizychnoho vykhovannia studentiv ZVO yak pedahohichna problema [Improving the system of physical education of students of higher education institutions as a pedagogical problem]. *Naukovyi visnyk Melitopolskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu. Seriya: Pedahohika*. 2(25). 118–125. [in Ukrainian].
6. Про вищу освіту. Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення 05.03.2025).
Pro vyshchu osvitu. Zakon Ukrainy vid 01.07.2014 № 1556-VII [About higher education. Law of Ukraine dated July 1, 2014. No. 1556-VII]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> [in Ukrainian].
7. Про затвердження Порядку проведення щорічного оцінювання фізичної підготовленості населення України. Постанова Кабінету Міністрів України від 09.12.2015 № 1045. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1045-2015-%D0%BF#Text> (дата звернення 05.03.2025).
Pro zatverdzhennya Poryadku provedennya shchorichnoho otsinyuvannya fizychnoyi pidhotovlenosti naselennya Ukrainy. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 09.12.2015 № 1045. [On Approval of the Procedure for Conducting the Annual Assessment of the Physical Fitness of the Population of Ukraine. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated Desrmbner 09, 2015 No. 1045]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1045-2015-%D0%BF#Text>[in Ukrainian].
8. Про освіту. Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення 05.03.2025).
Pro osvitu. Zakon Ukrainy vid 05.09.2017 № 2145-VIII [On education. Law of Ukraine dated September 5, 2017 No. 2145-VIII]. Retrieved from: URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> [in Ukrainian].
9. Про фізичну культуру і спорт. Закон України від 24.12.1993 № 3808-XII. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#Text> (дата звернення 05.03.2025).
Pro fizychnu kul'turu i sport. Zakon Ukrainy vid 24.12.1993 № 3808-XII [On Physical Culture and Sports. Law of Ukraine dated Desember 24, 1993 No. 3808-XII]. Retrieved from: URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#Text> [in Ukrainian].
10. Щодо організації фізичного виховання у вищих навчальних закладах. Лист МОН України від 25.09.2015 № 1/9-454. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-454729-15#Text> (дата звернення 05.03.2025).
Shchodo orhanizatsiyi fizychnoho vykhovannya u vyshchych navchal'nykh zakladakh. Lyst MON Ukrainy vid 25.09.2015 № 1/9-454 [Regarding the organization of physical education in higher educational institutions. Letter from the Ministry of Education and Science of Ukraine dated September 25, 2015 No. 1/9-454]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-454729-15#Text> [in Ukrainian].

Oksom Pavlo

ORCID 0000-0001-7959-2405

*PhD in Physical Training and Sports,
Associate Professor of the Department of Choreography and Sports Disciplines,
Sumy State A.S. Makarenko Pedagogical University
(Sumy, Ukraine) E-mail: oksiom@i.ua*

Shumakov Oleh

ORCID 0000-0002-4801-0967

*Senior Lecturer, Department of Public Health and Medical
and Biological Foundations of Physical Education,
Sumy State A.S. Makarenko Pedagogical University
(Sumy, Ukraine) E-mail: ovshumakov@ukr.net*

STATE OF PHYSICAL EDUCATION IN HIGER EDUCATION INSTITUTIONS OF UKRAINE AT THE CURRENT STAGE

This study identified and described the problems of teaching the academic discipline «Physical Education» at the current stage of functioning of higher educational institutions of Ukraine under martial law.

The problem of the state of physical education in higher education institutions at the present stage is of extremely important importance, because in the difficult period of war, the health, physical fitness and physical working capacity of student youth are more important than ever. This

is also the important strategic importance of physical education and the level of the country's defense capability.

The purpose of the study is to study and analyze the current state of physical education in higher educational institutions of Ukraine at the current stage in war conditions.

The methodological basic of this scientific research is the use of systemic and personality-oriented approaches to the analysis of scientific and methodological sources and regulatory legal acts that ensure the implementation of the educational process in physical education and physical culture and health activities of students of higher educational institutions of Ukraine. The work conducted a multi-level systematic analysis of scientific and methodological literature, based on the following levels of knowledge: philosophical, general scientific, partially scientific, and specifically scientific.

Scientific novelty. Based on the analysis of scientific and methodological, special and regulatory literature on the topic of the study, the current state of physical education was described and the main problems of physical education in higher education institutions of Ukraine under martial law were identified.

Conclusions. A study of the state of physical education in higher educational institutions of Ukraine at the current stage in the conditions of the functioning of the education system under martial law revealed a number of serious problems:

- the destruction of the regulatory framework for physical education has led to a large number of contradictions, which negatively affects the health of students;
- teaching the academic discipline «Physical Education», which is carried out in most higher education institutions only in the first year of study, does not ensure comprehensive development of the personality, the formation of a healthy lifestyle, and also does not contribute to the continuity and consistency of physical education classes throughout the entire period of study. Therefore, the main principles of forming state policy in the field of physical culture and sports are not being met;
- the distance and blended learning format contributed to physical inactivity and negatively affected the level of physical activity, physical fitness, and health of students of higher education institutions in Ukraine;
- the experience of implementing distance learning in physical education for teachers and students cannot be called successful due to the unpreparedness of individual participants in the educational process for changes caused by the security situation;
- negative trends of weak student motivation for physical education classes have intensified;
- the residual attitude towards physical education on the part of individual heads of higher education institutions demotivates participants in the educational process. There is often an attitude towards physical education as something secondary, ignoring regulatory and legal acts, reducing the number of hours of physical education in favor of other academic disciplines, reducing staff, and insufficient funding for physical education and health activities;
- it must be noted that the level of interest of young students in physical education and sports is not high enough.

Keywords: regulatory legal acts, students, physical education, distance learning, health.

Стаття надійшла до редакції 24.01.2025

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор Устименко-Косоріч О. А.